

REDACȚIA:

și
ADMINISTRAȚIA:
Bathhányi utca Nr. 2

Articoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacțiunii.

Concure, inserțiuni precum și taxele de abonament se trimit Administrațiunii tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

PREȚUL
ABONAMENTULUI:
PENTRU
AUSTRO-UNGARIA:
Pe un an: 10 cor.
Pe 1/2 an: 5 cor.PENTRU ROMÂNIA ȘI
STRĂINĂTATE:
Pe un an 14 franci.
Pe 1/2 an 7 franci.Telefon pentru oraș și
comitat Nr. 266.

Școala industrială din Sibiu.

Articolul nostru Ornate bisericesti din Nr. 6 a aflat viu răsunet nu numai dincoace ci și dincolo de Carpați pretutindenea, unde se lucrează pentru desrobirea comerțului de ornate bisericesti și peste tot de recvizite bisericesti din mâna speculanților, cari dau marfă proastă pe bani scumpi. În zilele trecute am avut ocaziunea să vedem școala industrială a reuniunii femeilor române din Sibiu, unde am aflat ornate complete bisericesti, lucrate cu gust și țesute în războiurile școlii industriale. Un astfel de ornat, pe lângă că e frumos, e pe vecie; pe cum sunt toate țesăturile eșite din războaiele noastre.

Reuniunea primește comandă și țese odăjdife în culoarea dorită de mușterii, prin urmare poate comandă oricine ornate luminate ori închise după dorință. Noi în tipografie noastră diecezană găsim mustre din stofele de ornate bisericesti și administrația a mai cerut se îi se trimită un ornat întreg, ca fiecare să vadă felul stofei și cum este executat croiul ornatelor. Ne-am luat informații la fața locului, că școala e în poziția de a prevedea toate comenzile câte s'ar face, pentru că în acel frumos atelier sunt mari aranjamente și se lucrează cu mare aparat.

Librăria noastră va avea în depozit stofe și fiecare își poate alege din ele, să se facă numai începutul, pentru că în scurtă vreme se va convinge lumea, că este o risipă să mai dai bani pe ornate eșite din fabricele streine.

Ornatele din fabricile streine nici nu corespund firei noastre, care în decursul vremii și-a creiat o artă deosebită de a altor popoare, o artă care e isvorită din sufletul nostru și care singura ne poate satisface toate cerințele noastre. Mai multă artă mai mult avânt artistic și simț pentru tot ce e frumos am arătat chiar la făurirea lucrurilor bisericesti și sfinte. Acel stil încântător de simplu și armonios, care caracterizează bisericile și mănăstirile vovezilor români și ale satelor noastre, pictura de pe pereții bisericilor în stilul bizantin romanizat, caracterizat prin ten-

dința de a face — chiar și în detrimentul armoniei, — cât mai expresiv un chip oare-care, cărțile bisericesti cu icoane de mănăstiri și frumoase litere inițiale, cruci, candelabre și alte obiecte din bisericile noastre, sunt cele mai bune dovezi despre simțul estetic, părintele artei noastre naționale. În timpul mai nou s'au lucrat mult, ca se scape de perire aceste rămășițe și dovezi ale artei noastre, căci arta noastră națională din temeliiile artei populare va trebui să renască și să-și ceară drepturile cari îi compet.

Din arta noastră națională numai poezia și muzica a fost învrednicită, ca să se culeagă și a trebuit să treacă mult timp până când s'a început colectarea celei mai primejdite dintre artele noastre, aceea a îmbinării de colori și forme din pânzele țărancelor noastre. Timpul nostru cu drumul de fer face toate de ne pier, de părăsim a noastre toate, pentru cele din străinătate, față de cari produsele noastre, a căror scripă e înlocuită prin trănicie, nu prea pot ține concurența. Cât de mult ne-am bucurat și acum chiar încă ne aducem cu drag aminte de timpul, când am văzut prima colecție de țesături și cusături românești, care avea menirea de a scuti de peire o părticică a artei noastre naționale și de a fi îndemn și pentru alții cu simț și cu tragere de inimă pentru aceste mărgăritare de artă. Colecția de motive românești a D-șoarei M. Cosma a și avut răsunet. Încă în acel an s'a făcut o expoziție de țesături românești mult admirată și de pe atunci s'a pus bază școlii de industrie, care astăzi stă sub conducerea reuniunii femeilor române.

Această școală va face cunoscută arta noastră și străinătății, dar în primul rând va satisface cerințelor noastre între cari să producă articoli, de cari avem trebuință să îi primim curați din un material solid și lucrați corespunzător firei noastre cum sunt ornatele bisericesti, dar mai găsim în acest atelier stofe pentru mobile, ștergere apoi toate pânzele, cari pot împodobi o casă; toate acestea țesături în motive românești și cu un deosebit gust executate.

Nu putem decât să îndemnăm din nou preoțimea noastră și pe toți câți îi interesează, ca să

sprrijinească aceasta cinstită întreprindere cu nobile intențiuni, procurându-și cele necesare numai și numai din cele ce ni-le oferă întreprinderile noastre de acest fel.

Protocol

despre ședințele Sinodului eparhial din dieceza gr.-or. română a Aradului, ținute în sesiunea ordinară a anului 1909.

Ședința X.

S'a ținut în 11/24 Aprilie 1909 la orele 9 a. m.

Președinte: P. S. Sa părintele Episcop diecezan Ioan I. Papp. Notar: Vasile Goldiș.

Nr. 135. Prezidiul prezintă arătarea învățătorului penzionat Pavel Boțco din Arad în cauza școlii din Archiș:

se transpune Consistorului din Oradea-mare spre competență rezolvire.

Nr. 136. Urmează la ordinea zilei *continuarea referadei comisiunii epitropești prin raportorul Sava Raicu.*

Se prezintă raportul Consistorului din Oradea-Mare de datul 1/14 Iulie 1908 Nr. 1365/1908, prin care cere rectificarea bugetului consistorial de acolo pe anul 1908 pe motivul, că Sinodul eparhial din 1908 sub rubrica „Cvota din fondul preoțesc“ a votat suma de 6000 Cor., iar în protocolul sinodal s'a indus numai suma de 3600 cor. Cere deci asemnarea ulterioară a sumei de 2400 cor. pe an.

Sinodul constată, că de fapt sinodul eparhial din 1908 sub rubrica de „Cvota din fondul preoțesc“ a votat Consistorului din Oradea-Mare suma de 6000 cor. și deci decide, ca Consistorul din Arad din fondurile diecezane să solvească ulterior Consistorului din Oradea-Mare diferența de 2400 cor. pe anul 1908.

Nr. 137. Consistorul din Arad prin raportul său de datul 25 Iulie (7 August) 1908 cere, ca Sinodul să fixeze suma de 2/5 părți din venitul curat al celor două fonduri comune, adică al fondurilor bisericesc și cel școlar, ce compete Consistorului din Oradea-mare:

Sinodul predă afacerea comisiunii epitropești cu îndrumarea să o studieze și la sesiunea viitoare să vină cu propunere pozitivă relativă la cvota de 2/5 părți din fondurile comune, ce-i compete Consistorului din Oradea-Mare.

Nr. 138. Se cetește actul P. S. Sale Domnului Episcop diecezan Ioan I. Papp de datul 9/22 Aprilie 1909 Nr. 2383/1909, prin care subșterne rugarea funcționarilor consistoriali și a profesorilor pentru ameliorarea salariilor lor și în legătură cu aceasta proiectul de buget al Consistorului din Arad pe anul 1909.

In meritul ameliorării salariilor funcționarilor consistoriali și ale profesorilor sinodul decide:

Salariile existente ale funcționarilor și profesorilor până la regularea definitivă să se amelioreze cu începere dela 1 Ianuarie 1909 cu 20% și bugetul consistorului din Arad pe anul 1909 să se facă cu conziderare la acest concluz.

Față cu acest concluz al sinodului P. S. Sa Domnul Episcop face și cere a se luă la protocol următoarea declarațiune: „Dupăce Veneratul Sinod prin acest concluz n'a ținut cont de trebuințele diecezei indicate de mine în raportul prezentat sub Nr. 2383/908, eu, ca președinte consistorial și sinodal nu numai nu mă pot face solidar cu votul Veneratului Sinod adus în acest merit, ci declin dela mine pentru acum și viitor orice răspundere pentru consecințele acestui vot“.

Nr. 139. Avându-se în vedere trebuințele urcate ale bugetului consistorului din Arad Sinodul eparhial aduce următorul concluz:

Să se întrebuinteze pe viitor spre sporirea venitor bugetului consistorului din Arad!

1. 25% din venitul fondului diecezan de asigurare conform §-lui 14 din Regulamentul votat prin concluzul Nr 83 al sinodului eparhial din 1899;

2. prisosul de venit după detragerea stipendiilor și alor 10% capitalizare din fundațiunea Popovici-Paffy conform regulamentului p. 3, lit. e);

3. 3/4 părți din venitul fondului sinodal-congresual;

4. 20% din venitul fondului gimnazial

5. 15% din venitul curat al tipografiei și librăriei diecezane peste spesele luate până acum ca spese de administrare.

6. 10% din venitul fondului bisericesc-clerical peste cvota regulamentară.

Nr. 140. La propunerea comisiunii epitropești bugetul Consistorului din Arad pe anul 1909 se statorește, precum urmează:

Bugetul

Consistorului gr.-or. român din Arad pe anul 1909.

A) Venite (acoperire)

a) Ordinare.	A fost preliminată în 1908.	S'a votat pe 1909.
Bani gata rămași la 31 Decembrie 1908	990·94	2233·35
Ajutor dela stat	17300·—	17300·—
Contribuirea 4 fileri de suflet	14150·—	14150·—
60% din venitul fondului bisericesc-clerical	20709 24	23903 94
60% din venitul fondului școlar	4181·40	3886·20
Taxa de 1 coroană dela cununii	1701·—	1700·—
Cvota 10% spese de administrare din venitul curat al fondurilor și fundațiunilor	20340·38	22425·17
Din venitul sesiilor reduse întru acoperirea parțială a retribuțiunii protoprezviterilor	10200·—	10200·—

	A fost preliminar în 1909.	S'a votat pe 1909.		A fost preliminar în 1908.	S'a votat pe 1909.
Spesele biurolui sinodal dela deputați	200.—	200.—	Salar fundamental à 180 coroane	3600.—	3600.—
Cvota $\frac{3}{5}$ din venitul cu- rat al fondului pentru promov. culturii relig. Didactru teol. pedagogic	1493.76	1498.26	La unul cvincvenal re- trograd dela 1 sept. 1905 până la 31 dec. 1909	—.—	666.66
Taxe de examen și în- tărire învățătorească .	2000.—	2500.—	Tot la acela cvincvenalul pe 1909	—.—	200.—
b) Extraordinare.			La ambii relut de cortel à 500 coroane	1000.—	1000.—
Arinda casei din strada Bathányi Nr. 2.	1300.—	—.—	La ambii ameliorare pro- vizorie până la regularea definitivă, unuia 360 cor., celuilalt 400 coroane	—.—	760.—
Cvota 10 ⁰ / ₀ din fondul bisericesc-clerical	3451.—	2983.99	Profesorului de cant și muzică:	1600.—	1600.—
Cvota dela fondul sino- dal congresual spre acoperirea parțială a diurnelor deputaților	—.—	1000.—	Salar fundamental	1600.—	1600.—
Dela fondul gimnazial contribuirea la bu- getul școlar	—.—	600.—	Ameliorare provizorie până la regularea de- finitivă	—.—	320.—
Dela fondul de asigurare conf. §. 14 din Re- glementul votat prin concl. sin. Nr. 83 din 1899	—.—	1487.70	Relut de cortel	400.—	400.—
Din venitul curat al ti- pografiei și librăriei	—.—	2248.95	Onorar profesorului su- plent la teologie	600.—	600.—
Dela fundațiunea Paffy conf. regulamentului său punct 3. lit e)	—.—	264.—	Contribuirea la bugetul metropolitan	300.—	300.—
Taxe de întărire, examen și strămutare preo- țească	—.—	1500.—	Ajutoare de caritate	300.—	300.—
Suma venitelor :	99018.26	112081.56	Retribuțiunea protoprez- viterilor (11) din dis- trictul consistorului arădan	11000.—	11000.—
			Retribuțiunea protoprez- viterilor (6) din dis- trictul consistorului orădan	6000.—	6000.—
B) Spese.			b) Extraordinare.		
I. Senatul bisericesc.			Diure și spese de ex- misiuni	800.—	800.—
a) Ordinare.			Spese neprevăzute	400.—	400.—
Asesorului ordinar :			La olaltă :	33200.—	34986.66
Salarul fundamental	2400.—	2400.—	II. Senatul școlar.		
Adaus personal la salar	600.—	600.—	a) Ordinare.		
Ameliorare provizorie până la regularea de- finitivă	—.—	600.—	Asesorului ordinar	2400.—	2400.—
Relut de cortel	500.—	500.—	Amelionare provizorie până la regularea de- finitivă	—.—	480.—
Directorului institutului teologic-pedagogic :			Relut de cortel	500.—	500.—
Salar fundamental	1800.—	1800.—	Profesorilor preparan- diali :		
5 cvincvenale à 200 cor.	1000.—	1000.—	Salar fundamental la 5 à 1800 cor.	8800.—	8800.—
Retribuțiune direcțională	400.—	400.—	La unul 5 cvincvenale à 200 cor.		1000.—
Ameliorare provizorie până la regularea de- finitivă	—.—	640.—			
Relut de cortel	500.—	500.—			
La 2 profesori de teo- logie:					

	A fost preîmplat în 1908.	S'a votat pe 1909.		A fost preîmplat în 1908.	S'a votat pe 1909.
Ameliorare provizorie până la regularea definitivă	—.—	2000.—	Relut de cortel	500.—	500.—
Relut de cortel la 5 à 500 cor.	2500.—	2500.—	Referentului ajutător:		
Onorar profesorului de desen și caligrafie	200.—	200.—	Salar fundamental	1600.—	1600.—
Onorar profesorului de igienă	1200.—	1200.—	Ameliorare provizorie până la regularea definitivă	—.—	320.—
Salar fundamental învățătorului dela școala de praxă	800.—	800.—	Relut de cortel	400.—	400.—
Onorar profesorului de economie	800.—	—.—	Ajutorului contabil:		
Susținerea alumneelor	2500.—	2500.—	Salar fundamental	1600.—	1600.—
Recvizite de învățământ la institut	300.—	300.—	Ameliorare provizorie până la regularea definitivă	—.—	320.—
Recvizite de scris și spese direcționale	200.—	200.—	Relut de cortel	400.—	400.—
Recvizite de învățământ în economie	150.—	150.—	Onorar fiscului consistorial	2000.—	2000.—
Catifeților	5500.—	5500.—	Onorar esactorului consistorial	800.—	800.—
			Arhivarului consistorial:		
b) <i>Extraordinare.</i>			Salar fundamental	1600.—	1600.—
Diurne și spese de examinațiune și inspecțiune	2000.—	1000.—	Ameliorare provizorie până la regularea definitivă	—.—	320.—
Ajutoare culturale	2000.—	2000.—	Dotarea canceliștilor	4000.—	4000.—
Spese neprevăzute	400.—	400.—	Simbria servitorului de cancelarie	350.—	350.—
La olaltă :	31250.—	31930.—	Incălzitul și luminatul localurilor consistoriale	1300.—	1300.—
			Recvizite de scris, mobilă și spese de poștă	1600.—	1600.—
<i>III. Senatul episcopesc.</i>			Tipărituri pentru consistor	3000.—	3000.—
a) <i>Ordinare.</i>			Prețul unei mașini de scris	—.—	710.—
Asesorului ordinar:			Contribuțiune și ecvivalent	100.—	100.—
Salar fundamental	2400.—	2400.—	Taxă de canalizare, consum de apă și asigurare	400.—	300.—
Ameliorare provizorie până la regularea definitivă	—.—	480.—	Diurne și viatec deputaților sinodali	2500.—	2500.—
Relut de cortel	500.—	500.—			
Secretarului consistorial:			b) <i>Extraordinare.</i>		
Salar fundamental	2400.—	2400.—	Diurne și viatec deputaților congresuali	2400.—	2400.—
Adaus personal	800.—	800.—	Diurne și viatec la comisiuni și examinațiuni	400.—	400.—
Ameliorare provizorie până la regularea definitivă	—.—	640.—	Subvențiunea lui Ioan Moldovan	600.—	400.—
Relut de cortel	500.—	500.—	Subvențiunea văduvei Milca Bodea	96.—	96.—
Controlorului-contabil:			Cvota pentru depurarea împrumutului dat gimnaziului din Brad	400.—	400.—
Salar fundamental	2400.—	2400.—	Cvota împrumutului luat pe 12 ani din fondul bisericesc pentru casa din str. Bathányi Nr. 2.	2166.66	—.—
Ameliorare provizorie până la regularea definitivă	—.—	480.—			
Relut de cortel	500.—	500.—			
Cassarului consistorial:					
Salar fundamental	2400.—	2400.—			
Ameliorare provizorie până la regularea definitivă	—.—	480.—			

	A fost prelininat în 1908.	S'a votat pe 1906.
Interesele aceluiaș împru- mut	1015·60	—
Se neprevăzute	800·20	800·—
Spese pentru In co edific ntul speselor pentru area consistorului	3451·54	—
La olaltă:	45750·—	42266·—
Reccapitularea.		
I. Senatul bisericesc	33200·—	34986·66
II. " școlar	31250·—	31930·—
III. " episcopesc	45750·—	42266·—
Suma spese lor:	110200·—	109182·66
Bilant.		
A) Venite (acoperire)	99018·26	112081·56
B) Spese	110200·—	109182·66
Escedent:	—	2898·90

Nr. 141. După ce prezentarea întârziată a bugetului consistorului din Arad la comisiunea episcopescă face imposibilă studiarea și aprecierea aprofundată și amănunțită a proiectului de buget:

Consistorul din Arad se învătă, ca pe viitor proiectul de buget să-l prezenteze comisiunii episcopice todeauna în ziua primă de întrunire a acelei comisiuni.

Nr. 142. La propunerea aceleiași comisiuni se stabilește, precum urmează:

Bugetul

Consistorului român gr.-or. din Oradea-mare pe anul 1909.

A) Venite:		
Remanenta cassei din 1908	3535·77	2192·—
Ajutor dela stat pe 1909	12000·—	12000·—
Competința sidoxială	1200·—	1200·—
Retribuțiunea protoprezviterilor (6) din fondul preoțesc	3600·—	3600·—
In contul cvotei de $\frac{2}{5}$ părți din fondurile comune	4000·—	5000·—
Cvota de $\frac{2}{5}$ din venitul fondului școlar	978·08	995·84
Contribuiri eparhiale	8000·—	7000·—
Faxe de câte 1 cor. dela cununii	400·—	200·—
10% spese de administrare dela fonduri și fundațiuni	300·—	262·67
Diferiți alți bani	300·—	300·—
Dela Consistorul din Arad	2400·—	2400·—
La olaltă:	34313·—	35151·05

B) Spese:

I. Senatul bisericesc.

	A fost prelininat în 1908.	S'a votat pe 1909.
Salarul vicariului președinte	10000·—	10000·—
Salarul asesorului referent bisericesc	2400·—	2400·—
Relut de cortel aceluiași	500·—	500·—
Retribuțiunea protopopilor	6000·—	6000·—
Spese de călătorie în afaceri bisericesti	200·—	200·—
La olaltă:	19100·—	19100·—

II. Senatul școlar.

Remunerațiunea catihetilor	500·—	500·—
Catihetului Vasile Popovici în Orade	400·—	400·—
Ajutorarea școalelor	978·08	995·84
Spese de călătorie în afaceri școlare	200·—	200·—
La olaltă:	2078·08	2095·84

III. Senatul episcopesc.

Salarul secretarului	2400·—	2400·—
Relut de cortel aceluiași	500·—	500·—
Salar unui referent ajutor ia senatul episcopesc	—	2400·—
Salarul actuarului	2000·—	2000·—
Relut de cortel aceluiași	400·—	400·—
Onorar fiscalului	600·—	600·—
Salar pentru un scriitor	1200·—	1200·—
Onorar cassarului	200·—	200·—
Onorar controlorului	200·—	200·—
Simbria servitorului	360·—	360·—
Lemne pentru cancelarie	350·—	350·—
Recvizite pentru cancelarie	150·—	150·—
Instruirea cancelariei	150·—	150·—
Luminarea	60·—	60·—
Tipărituri pentru toate resorțele	500·—	500·—
Contribuțiune și ecvivalent	400·—	400·—
Competința sidoxială	1200·—	1200·—
Competințe și diurne deputaților sinodali	1200·—	1200·—
Competințe și diurne deputaților congresuali	—	1200·—
Spese de călătorii în afaceri episcopice	100·—	100·—
Conservarea edificiului consistorial	400·—	400·—

	A fost preliminar în 1908.	S'a votat pe 1909.
Spese neprevăzute . . .	200.—	300.—
Diferiți alți bani . . .	300.—	300.—
La olaltă :	12870.—	16570.—
C) Recapitulare :		
I. Spesele senatului bi- sericesc	19100.—	19100.—
II. Spesele senatului șco- lar	2078.08	2095.84
III. Spesele senatului epi- tropesc	12870.—	16570.—
	34048.—	37765.84
D) Bilanț :		
A) Venite	—.—	35151.05
B) Spese	—.—	37765.84

Rămâne deficit: —.— 2614.79

care se va acoperi din eventualele economizări.

Nr. 143. Luându-se în conziderare, că Consistorul din Oradea-mare nu dispune de fonduri, din cari ar putea anticipa sumele pentru acoperirea speselor sale bugetare curente:

Consistorul din Arad se autorizează a anticipa Consistorului din Oradea-mare la începutul fiecărui an $\frac{1}{2}$ din ajutorul de stat, având a detrage anticipațiunea la sosirea ajutorului.

Nr. 144. Aceeași comisiune prezintă rugarea referentului școlar Dr. George Ciuhandu, prin care cere pentru sine pe anul 1908 o remunerațiune specială de 600 cor., iar pentru viitor cere urcarea beneficiului său.

La propunerea comisiunii :

Consistorul se autorizează a solvi referentului școlar Dr. George Ciuhandu, pentru anul 1908 o remunerațiune specială de 600 cor., iar partea rugării privitoare la ameliorarea beneficiului se declară ca rezolvită prin stabilirea bugetului consistorial pe a. 1909.

Nr. 145. Referitor la *adaptările trebuincioase la internatnl diecezan din Beiuș*, la propunerea aceleiași comisiuni prin raportorul Andreiu Horvat :

Actele se transpun Consistorului din Oradea-mare pentru pregătirea unui plan și preliminar compus din partea unui specialist, având a le supune acestea în proxima sesiune sinodală cu propunere concretă, arătând și izvorul sau modul pentru acoperirea speselor.

Nr. 146. Urmează *referada comisiunii bugetare* prin raportorul Dr. Ioan Papp.

La propunerea comisiunii :

Sinodul stabilește spesele sesiunii sinodale actuale în sumele următoare :

Pentru deputații din districtul Aradului,

a) diurne	2248 cor. — fil.
b) spese de călătorie	248 „ 60 „
De tot :	2496 cor. 60 fil.

Pentru deputații din districtul Oradea-mare.

a) diurne	1200 cor. — fil.
b) spese de călătorie	329 „ 20 „
De tot :	1529 cor. 20 fil.

cari sume se asignează spre plătire la cassa consistorială din Arad în contul bugetelor consistoriale din Arad și Oradea-mare.

Nr. 147. Pentru verificarea protocolului ședințelor IX și X :

Se desighează deputații sinodali locuitori în Arad și biroul.

Nr. 148. Terminându-se agendele prezentei sesiuni sinodale P. S. Sa părintele Episcop mulțumește lui Dumnezeu, că ne-a învrednicit a ne întruni în pace și a încheia cu bine lucrările pentru aceasta sesiune și mulțumind totodată și deputaților pentru promptitudinea, cu care s'au prezentat la Sinod și pentru zădul, interesarea și seriozitatea, cu care au participat la rezolvirea chestiunilor puse la ordinea zilei și implorând binecuvântarea de sus asupra lucrărilor sinodului și asupra deputaților, la ora 1 d. a. ridică ședința și declară sesiunea sinodală din acest an de închisă.

Deputatul Nicolae Zigre mulțumește P. S. Sale în numele deputaților pentru zădul, paciența și tactul, cu care a condus sesiunea încheiată, accentuând stăruințele și rezultatele bune, la cari au ajuns afacerile diecezei sub conducerea înțeleaptă a P. S. Sale.

Vasilie Goldiș,
notarul ședinței.

Acest protocol s'a cetit și verificat în ședința subscrisei comisiuni sinodale.

Arad, 18 Aprilie (1 Maiu) 1909.

Ioan I. Papp m. p.,
episcop-președinte.

Vasilie Goldiș m. p.,
notariu.

V. Beleş m. p.,

Dr. S. Ispravnic m. p.,

Sava Raicu m. p.,

Petru Truția m. p.,

Dr. I. Marșieu m. p.,

Ioan Russu-Șirianu m. p.,

Avantajele metodului fonomimic.*)

În un studiu dat mai înainte în aceasta foaie am schițat în liniiaminte generale procedura ce-o urmează metodul fonomimic la învățarea cetitului și a scrisului, ținând seamă mai ales de principiile fundamentale pe baza cărora e alcătuit acest metod și cari ne pun în evidență totdeauna și deosebirea lui esențială, față de toate celelalte metode de până acum.

În cele următoare ne vom sili să arătăm amănunțit avantajile metodului fonomimic și să dovedim cu motive psihologice-pedagogice, că principiile ce servesc de bază acestui metod, sunt singurile corecte și adevărate și că avantajile lui le găsim tocmai acolo, unde metodele de până acum, din cauza scăderilor ce le am arătat la alt loc al cărții, — rămân cu totul neputincioase și astfel acest metod e singurul chemat

*) Tipărit în „Metodul fonomimic“ aplicat la învățarea cetitului și scrisului românesc. Călăuză practică pentru a ușura învățarea cetitului și scrisului din clasa I. și un studiu asupra metodelor folosite până acum în instrucție, de Gheorghe B. Boeriu și Gheorghe Codrea învățători. Prețul 2 coroane.

să înlocuiască și să delătore toate scăderile metodelor de până aci, aducând astfel instrucția cetitului în ogașia ei naturală.

Dacă ne-a succes să le dovedim toate acestea, am dovedit todeodată și superioritatea metodei fonomimic, atât față de metoda scriptologică, cât și față de cea al cuvintelor normale, care — cu puține deosebiri neesențiale, — stă pe aceleași baze psihologice-didactice, ca și cea scriptologică.

Avantajele metodei fonomimic sunt următoarele :

1. Rezolvă corect problema fonetismului în mers sintetic.
2. Apercepția sunetelor o face într'un mod cât se poate de intuitiv și sensibil.
3. Intuiția și apercepția literilor e mai desăvârșită.
4. Încopcierea sunetelor în silabe și cuvinte o îndeplinește cu cea mai mare ușurință.
5. La învățarea soiurilor de litere înaintează mai treptat și prin aceasta împărțește și ușurează greutatea împreună cu învățarea scris-cetitului.

ad. 1) Baza învățării cetitului și a scrisului o formează cunoașterea elementelor vorbirii, adică cunoașterea sunetelor și a semnelor acestora, a literilor, pentru că din acestea sunt formate cuvintele și zicerile, din acestea e construită limba, vorbirea și scrierea. Sunetele și literele sunt așadară elemente de sine stătătoare și astfel cetit și scris, fără de a cunoaște aceste elemente ale vorbirii, nici nu ne putem cugeta, și în mod firesc semnului trebuie să-i premergă cunoașterea obiectului și literii cunoașterea sunetului.

Dacă însă sunetul e o parte — deși cea mai mică, — dar o parte hotărâtă, un element de sine stătător al limbii, cu totul independent trebuie să-i facem și apercepția. Și tocmai aceasta o face metoda fonomimic, când îndeplinește apercepția sunetelor ca elemente cu totul independente, nu scoțindu le din cuvinte prin analiză, ci imitând sunete din natură, sunete de oameni și de animale și astfel prin aceasta face posibil fonetismul în mers sintetic.

Deja în capitolul „Metoda scriptologică din punct de vedere critic“, am dovedit că, pe baze psihologice corecte limba în dezvoltarea sa firească și copilul când învață a vorbi, a urmat și urmează procesul sintetic și fiindcă acest proces e mai natural, el e todeodată și mai ușor și mai ducător la scop, ceea ce ne-a dovedit-o pe deplin și punerea lui în practică. Tot în favorul sintezei mai vorbește și : a) claritatea fonetice și b) împrejurarea hotărâtoare, că la cetire funcțiunea psihică în mers sintetic e în preponderanță.

a) Când apercepem sunetele ca elemente de sine stătătoare, imitând sunete din natură, chiar și consoanțele le putem pronunța cu mult mai curat, decât dacă le scoatem în relief din cuvinte, când de cele mai multeori se strecoară și câte un sunet lateral, ajutor, care nu aparține consoanței ce apercepem. Aceasta afirmație nu reclamă multă dovedire.

b) Analiză și sinteza sunt lucrări psihice pe-o formă de însemnate și necesare, pentru că la câștigarea cunoștințelor de orice soi, amândouă își au rolul lor, cu singura deosebire că odată premerge și joacă în măsură mai mare sau mai mică rolul principal analiza, — altădată sinteza. Și apoi e fapt constatat și recunoscut și de metodisti de până acum, că lucrarea psihică ce se îndeplinește la cetit e sintetico-analitică și numai la scriere e analitico-sintetică.

Ori și cât ar deprinde elevul analiza, sinteza tot nu-o va putea îndeplini, ori mai lămurit zis : oricât de mult ar exercita elevul descompunerea cuvintelor în silabe și sunete, încopcierea acestora în cuvinte tot

nu-o va putea îndeplini pentru că sintetizarea nu e ajutată cu nimic prin analiză, și apoi, până când elevul nu e capabil să îndeplinească sintetizarea, nu poate fi vorba de cetit.

O dovadă despre aceasta avem în împrejurarea, că deși facem cu toată conștiințozitatea deprinderile de analiză a zicerilor în cuvinte, silabe și sunete, dictate de metoda scriptologică, totuși munca cea mai forțată la elev și cea mai torturătoare pentru învățător o întimpinăm tocmăi la încopcierea sunetelor în silabe și cuvinte, adică tocmăi când începe sinteza. Pe când, dacă elevul e deprins în mod conștient cu încopcierea sunetelor în cuvinte, va ști nu numai să cetească, ci va putea fără nici o greutate să-și descompună cuvintele în sunete, mai ales că gesturile mimice îi dau și aici cel mai prețios ajutor. Așadară, oricâtă muncă istovitoare de spirit am jertfi și oricât de mult timp am pierde cu exercițiile de analiză, cetitul din toate acestea câștigă foarte puțin, ba putem zice aproape nimic.

Dacă la toate acestea mai adăugăm și aceea, că cetit poate să existe și fără de scris, pe când scriere conștientă, fără de cetit nu ne putem nici-decum închipui, — apare cu atât mai bine însemnătatea procesului sintetic și absurditatea analizei, ca punct de plecare, căci prin exercițiile de analiză pregătim pe elev pentru scriere și nici-decât pentru cetire.

Și tot aici găsim cauza și explicarea mult căutată a faptului, ce aproape fiecare l'am putut experia, că în urma apercepției sunetelor și literilor, făcută după procedura metodei scriptologice, ori al cuvintelor normale, găsim mulți elevi, cari decopiază corect cuvintele din carte, ori de pe tablă, — dar de cetit nu știu să le și cetească, ceea ce, când apercepem sunetele ca elemente independente ale vorbirii și înaintăm în mers sintetic, niciodată nu se va întâmpla. Chiar și singur numai faptul acesta incontestabil și destul de des experiat, ar fi un argument de ajuns pentru a combate procesul analitic, ce se folosește la începutul instrucției cetitului și pentru a face să recunoască chiar și aderenții metodelor de până aci, că metoda fonomimic stă pe baze psihologice mai corecte, pentru că mai întâi, acest metod apercepe sunetele ca elemente de sine stătătoare și apoi înaintează în mers sintetic, prin ceea ce pregătește îndeajuns și analiza.

ad. 2) Metoda fonomimic satisface mai bine și recerințelor intuiției, căci nu se îndestulește numai cu ceea ce face apercepția sunetelor ca elemente de sine stătătoare, imitând sunete din natură în cursul unei povești acomodată, ci leagă sunetul și de o altă noțiune sensibilă, de un gest mimic, cu care sunetul, — în urma nexului causal ce există între ele, — intră și se contopește în asociație logică de idei. Tocmai pentru aceasta, sunetul și gestul mimic — pe baza legilor psihologice — se reproduc împreună. Aceasta e o lege psihologică incontestabilă.

Precum de strâns sunt legate una de alta și formează un complex nedespărțibil în conștiința noastră vederea focului și simțământul durerii, ori zăharul și simțământul gustului dulceții și întocmai cum vederea obiectului trage după sine în conștiință și simțământul plăcut, ori neplăcut cu care stă în legătură și ne face ca cu totul involuntar să ne cugetăm la el, tot în felul acesta și gestul mimic trage după sine în conștiință și reproduce sunetul din natură, cu care stă în legătură logică și care e identic, ori cel puțin se apropie foarte mult de sunetul din vorbire. Această lege psihologică ne explică însemnătatea gesturilor mimice.

Mimica ne dă un ajutor de neprețuit, nu numai la reproducerea ideilor și seriilor de idei, ci mai mult, ea servește ca mijloc chiar și pentru exprimarea simțămintelor și ideilor și o folosesc nu numai copiii, ci și oamenii mari. De câteori nu folosesc gesticulația și diferitele expresiuni ale feței în decursul conversației lor chiar și oamenii învățați și de multeori un gest, ori expresia feței ne spune cu mult mai mult, decât o sumedenie de cuvinte articulate. Cu cât vorbitorul e de un temperament mai sangvinic, cu atât vor fi mai expresive și gesturile lui. Chiar și omul mare când i-se împedecă memoria în funcțiune și nu-i vine în minte un cuvânt, ori un nume, dă una cu piciorul în pământ, ori face alt gest cu mâna și îndată îi vine ideia; gestul i-a ajutat memoria.

Se vede deci destul de lămurit din toate acestea, că mișcarea corpului ori a membrilor lui, gesturile, mimica, ne oferă un serviciu foarte prețios la reproducerea ideilor și metoda fonomimic nu face lucru de prisos, când leagă sunetele de anumite gesturi, de mimică. Din contră, acest metod tocmai prin aceasta satisface mai bine recerșințelor psihologice-pedagogice ale învățământului, căci instrucția prea abstractă și nefirească de până acum, o face intuitivă și totdeauna ajută și memoria la reproducerea sunetelor. Noțiunile sunetelor câștigate pe calea aceasta vor fi mai clare, mai trainice și se pot reproduce cu mult mai ușor, decât cele câștigate cu procedura ce-o urmează metoda scriptologică.

(Va urma.)

CRONICA.

Schimbări la examenele dela institutul teol.-ped. din Arad. Examenele orale de calificare învățătorească se schimbă de pe 8/21-11/24 Iunie pe zilele de 1/14-4/17 Iunie.

Examene private.

Luni 8/21 Iunie la orele 8 a. m. se încep examenele private pedagogice.

Marti 9/22 Iunie la orele 8 a. m. se încep examenele private cu teologii.

Mercuri 10/23 Iunie, eventual și zilele următoare, conferință profesorală.

Examenele de curs.

Vineri în 29 Maiu (11 Iunie) în loc de conferință se va ține de la 8-12 a. m. examenul curs. II ped. din română, maghiară, germană, geografie, economie;

orele 3-6 p. m. curs III ped. religioase, pedagogie, istorie, geografie, aritmetică, geometrie.

Examenele de *Sâmbătă 30 Maiu* (12 Iunie) orele 8-12 al cursului I teologic se va ține *Luni 1/14 Iunie* orele 3-6 în locul cursului II ped. ear cursul al II-lea pedagogic face examenul *Sâmbătă în 30 Maiu* (12 Iunie) la orele 8-12 în locul cursului I teologic.

Examenele cursului III pedagogic din 2/15 Iunie orele 3-6 se schimbă cu examenul cursului II teologic de *Joi 4/17 Iunie* ora 3-6 iar cursul II teologic face examen în 2/15 Iunie orele 3-6 p. m. în locul cursului al III-lea pedagogic.

Mercuri 3/16 Iunie orele 8-12 a. m. studiile de examen ale cursului I pedagogic să schimbă cu studiile de examen ale cursului III teologic pus pe *Vineri 5/18 Iunie* ora 3-6 p. m.

Programa examenelor dela școala de fete diecezană din Arad. În 18 Iunie n. dela orele 8-12 examen cu toate patru clasele din studiile: religia, l. română, l. maghiară și l. germană.

În 19 Iunie n. dela orele 8-12 examen cu toate clasele din celelalte studii

În 20 Iunie n. dela orele 4-6 d. a. festivalul de incheiere a anului școlar.

În decursul acestor trei zile vizitarea expoziției de lucruri de mână, desen și pictură a elevelor.

Dar pentru școală. Preotul Ioan Covaci din Julița a dăruit seminarului nostru diecezan 1000 pari de grădină. Primească pe aceasta cale mulțăminta pentru aducerea aminte de „mama bună, care m'a crescut la sinul ei“ precum zice în scrisoarea sa părintele Ioan Covaci. Vivat sequens!

Dar pentru biserică. Doamna văd. Marica Dan din H.-M.-Vásárhely, în memoria repositului ei soț, din răvna ce o are către biserică, — a dăruit bisericii din Ciorvaș un potir și 2 prapore negre toate în preț de 180 Cor. pentru care faptă creștinească marinimoasei donatoare, i-se exprimă în numele comunității bisericești, și pe aceasta cale mulțămită. *Ciaba*, la 20 Maiu (2 Iunie) 1909. *Victor Popoviciu*, preot.

Cronică bibliografică.

A apărut în „Biblioteca pentru toți“ No 448 *În Fața Ghilotinei* de Turghenieff, traducere din rusește de Dr. Duscian. Prețul 30 bani.

Turghenieff, marele scriitor rus, fiind la Paris a fost invitat să asiste la spectacolul îngrozitor pe care-l prezintă un osândit la moarte, în ceasul când merge la ghilotină. Spectacolul acesta l-a zguduit puternic pe marele scriitor rus care a scris zguduitoarea povestire: *În fața ghilotinei*, și care prin puterea descripției și a evocării ne face să asistăm îngroziiți la agonia unui condamnat lamoarte

Aceasta povestire e tradusă în toate limbile.

Pentru a sărbători centenarul marelui scriitor american Edgar Allan Poë. „Biblioteca pentru toți“, a dat la lumină un volum de *Povestiri extraordinare*, No. 451 alese printre cele mai caracteristice ale celebrului scriitor. La noi au mai apărut și alte traduceri după operele lui Poë Traducerea de față a fost săvârșită de cunoscutul publicist de peste munți. d. Iosif Schiopul și are asupra celor anterioare avantajul, eă e făcută direct din englezște. Povestirile din volum: „Inima tătătoare“, „Scrisoarea furată“, și Wiliam Wilson“ sunt chintesența operei așa de curioasă, de paradoxală, de fantastică a acestui scriitor, socotit cu unul din cei mai mari reprezentanți ai artei romantice. Prețul volumului 30 bani.

A se cere la librăria diecezană din Arad.

Posta Administrației.

Epitrop. par. Nădlac. Pentru publicarea licitațiunii minuende vă rugăm a ne trimite 12 cor.

Posta Redacției.

V. Simiganoschi, Udești. Din prea frumosul D-tale studiu am publicat tot ce am avut. Ne mai trimiteți. Așteptăm „Caracterul educativ al muncii“. Mulțumiri.

Concurs.

Nr. 297 F. G. 1909.

Spre scopul conferirii de stipendii din „*Fundațiunea lui Gozsdu*“ pe anul școlar 1909/10 pentru școalele medii, facultăți, universități și școalele de cadeți militari la armata comună și honzezi — se escrie concurs pe lângă următoarele condițiuni:

1. Concurenții să documenteze ca documente originale sau autenticate de notari publici:

a) că sunt fii de cetățeni ungari și aparțin bisericii ortodoxe orientale române, spre care scop se recere extrasul din matricula botezașilor, provăzută cu clauzula parohului competent, că și de prezent aparține la biserica gr.-or română;

b) că studiază cu succes bun la vre-un institut public din patrie, spre care scop au să subștearnă studenții dela școalele medii atestatul despre anul școlar 1908/9, iar cei dela facultăți și universități indicele despre toate cursurile ascultate și respectize documentul despre progresul făcut;

c) că nici averea proprie, nici a părinților nu ajunge să acopere toate trebuințele pentru creșterea concurentului, spre care scop e a se produce atestatul dirigătoriei politice competente. Atestatul să cuprindă și date pozitive despre această avere și trebuie să fie subscris și de preotul locului, iar dacă nu ar fi acolo preot ori ar fi înrudit cu concurentul, trebuie să fie subscris din partea protopopului competent.

2. Dacă concurentul a întrerupt studiile, atunci are să producă și atestat oficios despre ocupațiunea sa într'acel timp și despre purtarea sa morală pe acest — timp.

3. Fiecare concurent are să arete în petițiunea sa, specialitatea la care, și locul unde voește a continua studiile, cum și aceea, dacă are și alt stipendiu.

4. Ceice voiesc să studieze în străinătate, au să arete necesitatea de a face studii în străinătate ca în cazul, dacă li-se va vota stipendiul, să se poată îndată exoperă concesiunea ministerială prescrisă.

5. Cu privire la concurenții pentru dobândirea de stipendii spre absolvarea școalelor militare de cadeți, se observă, că stipendiile acestea pe lângă documentarea condițiilor stabilite în acest concurs (p. a), c), 2, 3, 6, 8 și 9) numai atunci se vor extrăda comandai școalelor militare, dacă concurentul va documenta că este primit de elev regulat la respectiva școală de cadeți.

6. Petițiunile instruate cu documentele necesare sunt a se adresa la reprezentanța fundațiunii lui Gozsdu Budapest VII, Holló u. 8 **până la 23 Iulie 5 August a. c.**

7. Totodată se provoacă toți știpești actuali, prin urmare și cei absolvenți, cari cer ajutoare pentru depunerea rigoroaselor și câștigarea gradului de doctor, că până la **215 Iulie a. c.** să arete rezultatul studiilor din anul școlar 1908/9, căci altecum li-se va sistă stipendiul, respective nu vor căpăta ajutorul.

8. Petițiile cari nu sunt instruate cu documentele susamintite sau au sosit după terminul scris, nu se vor lua în conziderare.

9. În interesul expeditiei regulate, fiecare concurent să indice în petițiune locul și poșta ultimă, unde este a i-se trimite rezoluțiunea reprezentanței.

Din ședința comitetului fundațiunii lui Gozsdu, ținută în Iunie 1909

Comitetul.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea stațiunii învățătoresți-cantorale dela școala gr. or rom. din **Iosășel** devenită în vacanță prin abdicarea fostului inv. G. Andreica prin

aceste se escrie concurs cu termin de **30 zile** dela prima publicare în foaia ofic. „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt: 1. Salar fundamental în bani gata 524 cor. 2. Folosița alor 4 jugh. pământ estravilan prețuit în 80 cor. de după care dările publice va avea să le solvească învățătorul. 3. Lemne focali în preț de 92 cor. din care are a se încălzi și sala de învățământ. 4. Scripturistica și spese de conferința inv. 40 cor. 5. Pentru curatorat 20 cor. 6. Cvarțir în natură cu 2 chilli cuină și cămară. Întregirea salarului la 1000 cor. și cvincenalele legale se vor cere dela stat conform art. de lege XXVII 1907.

Alegându-l învățător va avea să țină cantoratul în și afară de biserică fără alta remunerație.

Dela recurenți se poștește să-și susțearnă recursele lor ajustate cu toate documentele recerute și adresate comitetului parohial din Iosășel-Baltele pe calea P. O. Oficiu pprezv. gr. or. rom. al Hălmașului (Nagyhalmagy în terminul susindicat și să se prezente în vre-o Duminecă ori sârbătoare în s. biserică din Iosășel spre a-și arată dexteritatea în cant și tipic făcându-se astfel cunoscut poporului.

Comitetul paroh. din Iosășel-Baltele.

În conțelegere cu: *Cornel Lazar*, pprezv. insp. școlar.

—□—

1—3

În temeiul ordinului Ven. Consistor diec. Nr. 884/1909 prin aceste se escrie concurs pentru parohia de **clasa II** din **Pleşcuța** cu filia Guravoi (pprezv. Hălmașului) devenită în vacanță prin moartea fostului paroh Ioan Farcaș, cu termin de **30 zile** dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt: 1. Birul parohial dela 160 n-ri de casă câte $\frac{1}{2}$ măsură cucuruz sfarmat în natură, prețuit în 160 cor. 2. Stoalele legale cari după coala de fasiune B. fac 216 cor. 3. Pășunat liber după ori câte vite va avea alesul. 4. De locuință se va îngriji alesul pe spesele sale până când comuna va edifică casa parohială; parohia matră însă în 3 ani conzecutiv va dă câte 100 cor. ajutor pentru locuință, având alesul să locuiască în Pleșcuța. 5. Ajutorul de stat care la preoți fără 8 cl. face 259 cor. 50 fileri semestral.

Doritorii d. a ocupa acest post sunt poștiți să-și înainteze recursele lor în terminul susindicat ajustate conf. Regulamentului p. parohii și adresate comitetului paroh. din Pleșcuța-Guravoi pe calea oficiului pprezv. al Hălmașului (Nagyhalmagy). Totodată sunt poștiți să se prezente în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sf. biserică din Pleșcuța spre a-și arată dexteritatea în celea rituale și oratoria bisericască făcându-se astfel cunoscut poporului.

Comitetul parohial din Pleșcuța-Guravoi.

În conțelegere cu: *Cornel Lazar*, protoprezviter.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea definitivă a postului de învățător-dirigent la cl. III—VI dela școala capitală gr. or. rom. a tractului din **Hălmașu** (Nagyhalmagy) devenit în vacanță prin penzioarea învățătorului-diacon Enea Joldea, prin aceste se escrie concurs cu termin de **40 zile** dela prima publicare în foaia oficioasă „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt: 1. Salar fundamental 1000 cor. solvibil anticipando la începutul fiecărei luni din „Fondul gimnazial din Brad“. 2. Bani de cvartir și grădină = 3:0 cor. tot deacolo. 3. Relut de lemne 98 cor. din comunele tract., din care are a se încălzi și sala de învățământ. 4. Spese de conferință 20 cor. 5. Cvinevenalele conform art. de lege XXVII 1907 la timpul său, tot din fondul gimnazial din Brad.

Dela recurenți se pofteste să aibă cel puțin 4 clase medii și cvalificație inv. cu ca'culi buni; *sunt preferiți* cari pot dovedi că au o praxă și că sunt harnici să înființze și să conducă cor bisericesc.

Doritorii de a ocupa acest post sunt poftiți ca în termenul susindicat să-și susțearnă recursele lor ajustate cu toate documentele recerute și atestate de serviciu conform „Regulamentului p. învăț.” și adresate P. O. comitet protoprezviteral să le trimită Oficiului pprezv. gr. or. rom. în Hălmagiu (Nagyhalmagy).

Totodată sunt poftiți să se prezenteze în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sf. biserică din Hălmagiu spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic după ce alesul va aveă să conducă strana stângă în biserică din loc.

Din ședința comitetului pprezv. gr. or. al Hălmagiului ținută la 30 Aprilie (13 Maiu) 1909.

Cornel Lazar, protoprezviter.

—□— 2 3

Nr. 1259
91 șc. 1909.

Din partea Conzistorului gr. ort. român din Oradea-mare, pentru postul de catihet gr. or. român la gimnaziul superior din Beiuș împreunat cu postul de rector al internatului diecezan de acolo, se publică concurs.

Beneficiul împreunat cu acest post este: locuință și proviziune întreagă în internat, și 1600 unamie șase sute coroane în bani, plătiți în rate lunare anticipative.

Ceice vor recurge pentru această funcțiune, vor aveă să dovedească că:

a.) sunt ort. români și aparțin ierarhiei mitropolitane gr. or. rom. din Ungaria și Transilvania;

b.) că au testimoniu de maturitate și cvalificațiune pentru parohii de clasa I.;

c.) că în serviciile anterioare au dovedit sârguință și purtare bună.

d.) că este necăsătorit.

Se obsearvă că alesul catihet-rector amăsurat prescrișelor §. 6 din Regulamentul pentru administrarea internatului are să locuiască permanent în internat.

Recursele vor fi a se prezenta la acest Conzistor, până incluzive în ziua de 14 Iunie a. c.

Oradea-mare, 28 Aprilie (11 Maiu) 1909 din ședința Senatului școlar.

Vasilie Mangra m. p.
vicar episcopesc.

—□— 3—3

Pe baza încuviințării Ven. Conz. Nr. 2441/909 se escrie concurs pe parochia de cl. III Neagra cu termen de 30 zile dela prima publicare pe lângă următoarele emolumente:

1. 1/2 sesie pământ; 2. Birul dela 70 case 10 Hl. cucuruz sfârmat; 3. stolele uzitate; 4. Întregirea dela stat 640 cor. 52 fileri respective 1440 cor. 52 fileri conform cvalificațiunii celui ales.

Recurenții sunt avizați, a-și înainta recursele ajustate regulamentar și adresate comitetului parohial din Neagra la oficiul protopresbiteral din Buteni (Buttyin) în termenul indicat având până atunci a se prezenta într'o Duminecă ori sârbătoare în sf. biserică spre a-și arăta desteritatea în oratorie și rituale

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: Traian I. Magier protoprezbiter.

—□— gr. 3—3

Pe baza încuviințării Ven. Conz. Nr. 2441/909 se escrie concurs pe parochia de cl. III Căcărâu, cu termen de 30 zile dela prima publicare pe lângă următoarele emolumente:

1. Un pătrar pământ parohial. 2. Un intravilan. 3. Stolele uzitate. 4. Birul obicinuit. 5. Întregirea dela stat 776 cor. 24 fileri respective 1566 cor. 24 fileri conform cvalificațiunii celui ales

Darea după pământ și ecivalentul le solvește preotul. Alesul e deobligat fără altă remunerațiune a catehiza la școala confesională

Doritorii de a recurge la aceasta parohie, au să-și înainteze recursele, instruite regulamentar și adresate comitetului parohial din Căcărâu la oficiul protopopesc din Buteni (Buttyin) în timpul indicat, având a se prezenta în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sf. biserică — cu stricta observare a §-lui 20 din Regulamentul pentru parohii, spre a-și arăta desteritatea în oratorie și rituale.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: Traian I. Magier protopresbiter.

—□— gr. 3—3

Licitațiune minuendă.

Pe baza încuviințării Ven. Conzistor aradan de sub Nr. 5037/909, comuna bisericească gr. or. română din Nădlac publică concurs de licitațiune minuendă pentru edificarea unei școale și a salei de joc, conform planului și specificului de spese aprobat, și pe lângă referitoarele condițiuni generale și speciale aflătoare în cancelaria oficiului parohial gr. or. rom. din Nădlac.

Prețul de exclamare e 3270 cor. 78 fl.

Licitațiunea minuendă se va ține în Nădlac (com. Cianad) în 20 Iunie st. n. 1909, la oarele 2 după ameez, în sala de conzultare a comunei bis. gr. or. române.

Concurenții înainte de începerea licitațiunii au a depune la mâna episcopului primar bisericesc 10% din prețul de exclamare sau în bani gata sau în hârtii de valoare acceptabile ca vadiu.

Ofert să poate face numai pentru toate lucrările zidirii.

Planul și specificul de spese, precum și condițiunile edificării să pot vedeă în cancelaria oficiului parohial gr. or. rom. din Nădlac, începând dela 13 Iunie; și tot aici să poate căpăta pe lângă prețul de 8 cor. specificul de spese și blancheta de ofert.

Cel mai târziu cu 24 oare înainte de ținerea licitațiunii să pot trimite și oferte închise; cele ajunse mai târziu nu se vor luă în conziderare. Ofertele închise provăzute cu timbru de 1 cor. și sigilate sunt a se adresă și trimite d-lui Aureliu Petroviciu, președintele comitetului parohial.

Contractul pentru întreprinzător e deobligător după subscriere momentan, iar pentru comuna bisericească numai după aprobarea Consistorului gr. or. român din Arad, ca superioritate.

Comuna bisericească își susține dreptul a predă edificarea aceluia dintre licitanți în care va află mai multă încredere, fără conziderare la ofertul mai ieftin ce s'a făcut.

Nădlac, la 31 Maiu st. n. 1909.

Comitetul parohial gr. or. rom.

—□— 1—3